

Helse- og omsorgsdepartementet

Vår dato:	14.09.2018
Deres dato:	[Deres dato]
Vår referanse:	7.1.01
Deres referanse:	18/575

Innspill til ny folkehelsemelding

Vi viser til invitasjonen fra Eldre- og folkehelseminister Åse Michaelsen om å gi innspill til ny folkehelsemelding.

NHO Mat og Drikke er en medlemsstyrt og partipolitisk uavhengig arbeidsgiver- og næringspolitisk organisasjon for bedrifter i mat-, drikke- og bionæringen. Foreningen representerer over 1600 medlemsbedrifter som utgjør om lag 40 000 årsverk.

Sunnere kosthold

Legge til rette for informerte valg

NHO Mat og Drikke mener det må legges bedre til rette for at forbruker kan ta informerte og gode kostholdsvalg. Det innebærer et aktivt formidlingsarbeid fra helsemyndighetene som er basert på et vitenskapelig grunnlag. Produsenter og leverandører må samtidig gi korrekt og lett tilgjengelig informasjon om produktene på markedet. De frivillige merkeordningene for sunnere valg, som for eksempel Brødskala'n, fungerer godt og må støttes opp under. En undersøkelse i 2017 viste at 83 % av de spurte kjente til Brødskala-merket og at om lag halvparten av disse brukte Brødskala'n daglig når de kjøpte brød. Dette viser at de frivillige ordningene forankret i mat- og drikkenæringen har bidratt til å gjøre det lettere for forbruker å velge sunn mat og drikke

Det er utfordringer knyttet til dagens påstandsregelverk som er for restriktivt med hensyn på muligheten for å kommunisere små endringer i næringsinnhold. Dette gjør at forbrukeren ikke får lett tilgang på informasjon om produkter der det eksempelvis er gjort en mindre reduksjon i sukker- salt- eller fettinnhold. Påstandsregelverket bør endres, slik at forbruker kan få mer kunnskap om produktet de kjøper.

NHO Mat og Drikke ønsker at Mattilsynet er mer aktive i tilsynet av villedende merking og markedsføring, eksempelvis ved bruk av ernærings og helsepåstander. Dette kan være påstander som at produkter er "ekte", "naturlig", mv. Villedende markedsføring har betydning med tanke på forbrukers valg i kjøpsøyeblikket og kan være konkurransevridende i disfavør til de som forholder seg til regelverket.

Vi vil løfte frem Matbransjens Faglige Utvalg (MFU) for ansvarlig markedsføring som et viktig bidrag i folkehelsearbeidet, særlig overfor barn. MFU eies av NHO, Virke og Annonserforeningen og har som oppgave blant annet å bevisstgjøre de næringsdrivende på utfordringene i markedsføring av mat og drikke overfor barn og unge, sørge for at retningslinjer og veiledning om

akseptabel markedsføring overholdes og følge opp bransjens forbud mot å markedsføre visse typer mat og drikke til barn under 13 år.

Gi forbruker valgmuligheter

Helsemyndighetene må legge hensiktsmessige rammer for folkehelsearbeidet som åpner for utvikling av nye produkter og forbedring av eksisterende produkter, for å tilby sunne og næringsrike alternative i samsvar med ernæringsmessige anbefalinger. Dette kan være produkter med redusert innhold av mettet fett, tilsatt sukker og salt i tillegg til produkter for økt inntak av frukt og grønt, grove kornprodukter, fisk og sjømat.

Produktene som tilbys må tilfredsstillende forbrukernes krav til kvalitet og smaksopplevelse slik at de blir akseptert og etterspurt i markedet. Dette er en sentral forutsetning for at bedriftene skal kunne investere i utvikling og markedsføring.

Det etableres relativt mange nye bedrifter i mat- og drikkebransjen, spredt over hele landet. Dette er svært positivt med hensyn på verdiskaping og sysselsetting også i mindre sentrale strøk. Oppstartsbedriftene trenger hjelp og støtte til å tilfredsstillende de formelle kravene i regelverket, herunder mattrygghet og hygiene, merking og produktsammensetning. NHO Mat og Drikke ønsker at Mattilsynet etablerer en "gründertjeneste" for veiledning før kommersialisering av nye produktideer.

Videreføre et forpliktende samarbeid mellom med myndighetene om et sunnere kosthold

Det pågående samarbeidet mellom helsemyndighetene og mat- og drikkebransjen om å redusere salt og mettet fett samt økt inntak av frukt, grønt, grove kornvarer, fisk og sjømat bør videreføres. Intensjonsavtalen er et sentralt og effektivt tiltak for bedre kosthold.

Samarbeidet med myndighetene om reduksjon av sukker gjennom intensjonsavtalen er imidlertid inntil videre lagt til side. Mat- og drikkebransjen arbeider imidlertid videre på eget initiativ for reduksjon av tilsatt sukker. Det kan vises til gode resultater, eksempelvis står nå sukkerfri brus for 51 % av bruskonsumet i Norge, hvilket er suverent best i Europa.

Bidra til et ansvarlig alkoholkonsum

Helsemyndighetene må arbeide for best mulige rammebetingelser for vinmonopolordningen som et viktig alkoholpolitisk virkemiddel for folkehelse.

Det er behov for forskningsprogrammer som øker kunnskapen om alkoholkonsum, innkjøpsvaner og alkoholskader og sammenhengen mellom disse faktorene. Videre er det behov for å etablere bedre ordninger for monitorering av alkoholkonsumet i Norge, fra både registrerte og uregistrerte salgskanaler (Vinmonopol, tax-freehandel, grensehandel, smugling, mv.). Vi etterlyser også et styrket arbeid for å gi saklig informasjon om alkohol til ungdom i forebyggende øyemed, herunder mer målrettet formidling mot ungdom i kanalene de ferdes, eksempelvis i sosiale media.

Bedre koordinering av virkemiddelbruken

Det er en rekke forhold som griper inn i folkehelsearbeidet, også på tvers av fagdepartementenes og de underliggende etatenes ansvarsområder. For å oppnå bedre resultater må det være en større grad av koordinering og samarbeid om virkemiddelbruken. Et eksempel på dette er behovet for koordinering og samarbeid mellom Mat- og landbruksdepartementet og Helse- og omsorgsdepartementet for å redusere mettet fett i verdikjeden. På dette området er det avgjørende at rammene for råvareproduksjonen legges til rette for å redusere mettet fett i hele verdikjeden, slik at dette igjen gjenspeiles i produktene på markedet. En slik tilrettelegging vil

måtte ta hensyn til eksempelvis forskning rundt avlsprogrammer og føring i tillegg til økonomiske støtteordninger.

Utdanning og kompetanse

Et bredt folkehelsearbeid knyttet til mat og helse krever kompetanse både i utdanningssystemet og i næringen. Rett kompetanse i alle ledd er nødvendig for å veilede barn og unge i matlaging og gode ernæringsvalg for egen helse. Vi etterlyser at helsemyndighetene er en mer aktiv pådriver på kompetansefeltet, spesielt gjennom å arbeide for å styrke faget Mat og helse i grunnskolen og mat- og restaurantfagene blant yrkesfagene. Det er behov for å styrke både lærekraftene og søkningen til mat- og restaurantfagene. Fagskolene må også styrkes og antall studieplasser dobles.

Helsemyndighetene bør arbeide for at mat- og drikkenæringen prioriteres i Nasjonal kompetansepolitisk strategi 2017–2020.

Forskning på mat og helse

Forskning på mat og helse må prioriteres. Vi forventer at Helse- og omsorgsdepartementet er tydelige i sine prioriteringer inn mot Forskningsrådet og at departementet støtter opp under kunnskapsmiljøene på mat i Norge. I Norges forskningsråd representerer programmene BIONÆR og BEDREHELSE fagområdene som til sammen dekker mat- og helsetematikken for landbasert matproduksjon og human helse. NHO Mat og Drikke mener det bør vurderes en felles utlysning fra disse to forskningsprogrammene. En slik felles utlysning ville kunne åpne for søknader på temaer som det er et stort behov for økt kunnskap om, for eksempel helseeffekter av (mettet) fett, fiber og helse, eller rødt og bearbeidet kjøtt og kreft. Et slikt program må være næringsrettet og ha lavere krav til forskningshøyde, gi mulighet for "raske" midler og enklere søknadsprosedyrer.

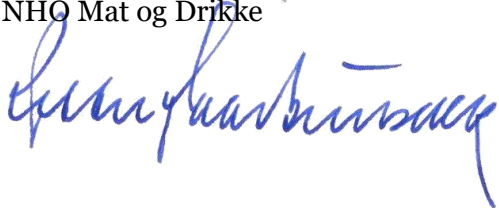
NHO Mat og Drikke har inngått i et nordisk samarbeid mellom forskningsmiljøer og mat- og drikkenæringene i Norden og deres organisasjoner gjennom satsningen Nordic Food Partnership. Nettverket skal fremme nordiske forskningsinteresser overfor EU og styrke forskningen på mat og drikke i Norden. Også i en nordisk og europeisk sammenheng, er det viktig at Helse- og omsorgsdepartementet støtter opp om forskning på mat og helse, eksempelvis gjennom Nordisk Ministerråd og myndighetenes representasjon i EU.

Økonomiske rammebetingelser

Investering i utvikling og markedsføring av nye, sunnere produkter krever forutsigbare rammebetingelser og tilstrekkelig tid til omstilling. I forbindelse med innføringen av økte produktavgifter 1. januar 2018, måtte bedriftene tilpasse seg en avgiftsøkning på totalt 2 mrd. kroner for næringen i løpet av bare fem uker. Dette gir svært liten forutsigbarhet for bedriftene, truer investeringer og arbeidsplasser i Norge og undergraver samarbeidet mellom helsemyndighetene og mat- og drikkenæringen for tiltak for en bedre folkehelse.

Det høye avgiftsnivået i Norge bidrar sterkt til en stadig økende grensehandel, som vanskeliggjør arbeidet med å legge til rette for sunne mat- og drikkevarer i Norge. Som en del av folkehelsearbeidet ber vi helsemyndighetene om å skaffe til veie mer kunnskap om den voksende grensehandelen og kriminalitet i form av smugling. Dette er nødvendig for å øke innsikten i og oppmerksomheten rundt omfanget og konsekvensene av grensehandelen og dens negative effekt på kosthold og helse. NHO Mat og Drikke mener at 350-kronersgrensen for avgiftsfri netthandel fra utenlandske aktører må avvikles og at økningen i produktavgiftene må reverseres.

Vennlig hilsen
NHO Mat og Drikke

Petter Haas Brubakk
administrerende direktør